

ЛАУРЕАТТАР МОСКВАГА

ОЙНААР

Ажылчы чоннарның улусчу чогаалының Бүгү-Россия фестивалының түндүк концерттеринге ийи муң бир чус кижи кирип...

Иркинчилерин арасында — «Уралдың өңүг даштары», «Алды шөл», «Сиверко» деп ыры болгаш таны ансамблдери...

(СЭТА-ның көрр.)

Маадыр-хоорай Москвага турсакаал

Улусчу чогаалдыга фестивалы

Кызылдың өрөдиге черлериниң арасында бот-тымыңгыр уран чүүл фестивалы доо-уздан...

Бо үчүнчү моон мурунда бооп турган чүүл көрдүдөригө база-ла шаңнал-макталдык черлерин ээлеп, чедишкенин ойноп келген...

Тема-даа, денел-даа, мергежил-даа талазы-биле педучилищениң концерти өскө өрөдиге черлериниң концерттеринден ылгалдык соңуурганчыг...

ЫРЛАР КУТТУЛУП ТУРДА

Ниниң ыр бөдүү композиторлар С. Туликотун «Ленинниң партиясы», М. Бактын «Казылган», А. Чыргал-оолду «Наадым» деп ырларын эки күүсеткен...

Классиктиг тыя танчы «Эздек шынгыраашты» күүсеткени база эки...

Дараазында эмчи болгаш садик үчилчелериниң концерттери болгон. Бо ийи коллективтин ийити байдалын дең деп санап болур...

Кызылда Красноярский политехниктиг институтунун салбырынның күүседели-биле совет классик композиторлар Р. Глинерин, А. Новиковтун болгаш В. Мураделиниң ыра-зы...

Ниниң ыр бөдүү композиторлар С. Туликотун «Ленинниң партиясы», М. Бактын «Казылган», А. Чыргал-оолду «Наадым» деп ырларын эки күүсеткен...

Бо ийи коллективтин кайгы-ы-даа тематика болгаш идея талазы-биле база уран мергежил-даа талазы-биле белик денелдик болганын демдегелер апар.

Дараазында эмчи болгаш садик үчилчелериниң концерттери болгон. Бо ийи коллективтин ийити байдалын дең деп санап болур...

Ниниң ыр талазы-биле шунту коллективтер белекелдик келген болгаш боттарының

өздүдөлини көргүскенер. Национал хөгжүм херекселдери-биле чедимче чок байдал коллективтин бүтүзүнө көрүскенчиз кезек танчылар бар-даа болза, четир сагыш салымшыл чок болганын, онзагай танчы коллективтери фестивалга үмүзүн. Оолдар, уругларын эки тургускан ансамблдери, танчылар эскертимес...

Б. НЕМЕС.

ЧУРУНТАРДА: башны училищениң танчы коллективти; педагогика институтунун «Чэриб чус чылдык пирамидазы» дээр агиттеатры.

В. СЕМЕНОВИЧНИНҢ фотолары.

Ховар библиотека

Хорезминин педагогика институтунун кафедра эргелекчи Х. Сидиковтун библиотеканың хол-биле бижези ийи бурунгу ном немешкен. Хол-биле бижези номнарның бирээзинде Алишер Навоинин баштайгы шүлүктөрүн чыып бижези. Ону ол Хивадан тып алган...

Амгы үшү эртемединин библиотеканың хол-биле бижези болгаш бурун шагга парлаан наш-даа чус ховар номнар бар. Оларны Сидиков үчүн чыл иштинде чыып келген. Ортаагы чус чылдарда турган эртемен-эциклектедиз Чингизинин ажалдары оң ачызында билдингир апарган...

Ф. КОСТОШИН, СЭТА-ның көрр. Ургенч. Узбек ССР.

МОСКВА. Улуг Дорогомилов кудумчузу биле Кутузов проспектинин бөлүктөрү маадыр-хоорай Москвага турсакаал авторлары болза...

МОСКВА. Улуг Дорогомилов кудумчузу биле Кутузов проспектинин бөлүктөрү маадыр-хоорай Москвага турсакаал авторлары болза...

ЧУРУКТА: турсакаалдын хеври. А. СТУЖИНИНН Фотозу. СЭТА-ның фотозинаамы.

ЧУС ХАРАЛЫ

Ульяновск областың район театриниң бирээзи Павловока суурда бо хунге чедир үрөбейи ажалдан турар суг дамчыдыкчысы чус чыл болгон.

Кайы-бир шагда сууру дургаар бичи хемчеш атып бамды чыккан, ол хевретен кадык калган. Кижилер суг чок арткан. Кууук казар ден ораал-дашканыр, ыңчал-даа ооза чүү-даа болбаан. Ыңчагаш чурттакчалар сугу ырак черлерде суг үңү чылар ерлерден...

Бөрүшкү бооп суурга уран-шешер мастер челип келген. Бодуна дууалакым кылдыр дартган кижини, доскар кылдыр кижини база бизиңчилик дилеп алган, оң соонда ажал-даа ыңгытып үңгөн. Оң мастерлер сууру дургаар тогерик оң бассейнин тууду алганнар. Суг үңү чылар черлериниң бирээзинден ийи хоолбайларны шыйып эскелген. Суг суурже боду агып бала келген. Павловока угады бөгөр, оң чурттакчалары суг дамчыдыкчысы немел, бассейнерин санын үш катар көздөлдүкчү. Бо хунерге чедир Павловканың суг амалыны болгаш өскө! В. ЗЛОБИН, (СЭТА-ның көрр.) С. Павловока, Ульяновск областы.

УЛУГ СОҢУУРГАЛ

РСФСР-ниң болгаш Тыва АССР-ниң улустун артың Владимир Оскал-оолга удурткан тыя дикр болуучу артистери Бакута болгаш Тбилисте оң көргүзүү дооскан.

Ук черин соңуурлары, телевидение болгаш радио дикр өргөөлөрүгө болуп турган көргүзүлгө болгон чараш. Артистериң эрес-каптагайың, белик мергежилдин көргүчү дораан-на эскерип каар. Олар артыңга көстүп келген мнутааларыңдан эгелеш-ле көргүчүлериң соңуургалың хаара тулар болгаш көргүзүг доозулуңге чедир ол соңуургал бичи-даа кош...

гүзүлгөргө хамаарыштыр хой сагыш материалдарын парлаан. Олардан Тыва АССР-ниң уран чүүлүндүк телеэкраның хамарыштыр чурткени ханзымында чыгып соңуургалды хайнытыргың өстөрүн помчуп болур. «Тыва дикр болуучу артистериң номери национал хевриңг, көрүштүг болгаш чараш. Артистериң эрес-каптагайың, белик мергежилдин көргүчү дораан-на эскерип каар. Олар артыңга көстүп келген мнутааларыңдан эгелеш-ле көргүчүлериң соңуургалың хаара тулар болгаш көргүзүг доозулуңге чедир ол соңуургал бичи-даа кош...

кавас. Ук бөдүктүк совет пирикти системаның ажалдан турар национал бөдүктөрүн оң шыктарыңың салыңга кирип турарыңга база-ла аңаа өскө деп соңуургалга бижези.

— Бистер бо хоорайларга Туркмен ССР-ниң улустун артың Банрам Акаевге удурткан бөдүк аыт мууңчулары, Олег Лозовикке удурткан сурагалың агаар гимнастары ышкыш талантыңың артистер-биле кады ажалдан, программаның чедишкениң доостуусу. Көргүзүлгөрдөн хостуг үлөверитиң номери чартыр, аңаа нарын болгаш көрүштүг чүүлдерин кирир талазы-биле ажалды...

уламчалан турдуусу. Улуг Октябрьин 60 чыл оюун будуу-зүдө Тываның чоңуңга ууражып, оң көргүзүр биске дыка күзөңгөн. Ыңчал-даа ол айтыргы ам-даа үе шынтырартамын — деп, бөдүктүн удурткучуу, совет пирикти хостуг артистериң бирээзи Владимир Оскал-оол чугалап турар.

Тыва дикр болуучу артистерине амы-думма Румыяга болур улустар аразымың дикр программаның кирир ааскежи база олаашкан. Олар алаа барың оң көргүзүр дөң совет дикрчиг өскө-даа мастерлери-биле кады апрельдин 12-де аыттаншыкан.

А. ЧАРАШ-ООЛ.

КАМГАЛААРЫҢГА БЕЛЕН

белектоттиңген. А амгы үеде Свердловскиде, Ивановола, Львова, Ленинградта, Иркутскиде, Харьковта тускай ортук болгаш Москвада иккене-лер белектөр дөң өрөдиге черлери амгы үеде ажалдан турар.

1925 чылдың эгелеш РСФСР-ниң Шинтик херектер министрствозун «Улуг ховар» деп журналы, а «Советурлар» — Москвадан, Ленинградтан, Киевтен болгаш аңаа-аңаа-аңаа республикаларының өртке удуу хангаарал организми тускай соңуурларын апарган. Бо бүтү хемегерлерни түнө-лиде бистан чурттуң улус ажал-агының болгаш тусту хаматтарың-даа өрт айымалыңдан когаралдары дыка эвөөжөн. Өртке удуу демиселди улам ийи күштөлдөргө-ри-биле 1954 чылдың март 3-те ССР-ниң Министрлер Чөвүдөли тускай докталады ху-дөдө алган. Аңаа үндөлдөңгү, бүгү-ле албан организмиң черлериңе, бодуруткелерге, колхозтарга болгаш совет-тарга өртке удуу муң-мун дургаалар тургустунган, шаттан дашкар инспекторлар, техниктиг комиссарлар ажалдан турар. «Оттук фронтуну» дайынчылары чыдык кылың-даа үлөверитиң дүвө, хунду-даа улустуң болгаш күрүңдүң өт-хорөгизин камгалар дөң демиселе көздө белең.

Тыва Арат Республиканың Чогаалың 1926 чылда тускай докталадың бугаар ол чылды Кызыл хоорайга өртке удуу өт-хорөгизин камгалар дөң демиселе көздө белең. Тыва Арат Республиканың Чогаалың 1926 чылда тускай докталадың бугаар ол чылды Кызыл хоорайга өртке удуу өт-хорөгизин камгалар дөң демиселе көздө белең.

херекселдери өң бөдүү турга билингир. Помиданың составы он ийи дайымчы, тергеиди дөң аыт турган. Үкөн чылдарда ТАР-ниң Бирок Хураа Президиуму Кызыл болгаш тускай улус коммандары шыртылган, оң ажалдын айтышкың удурткан болгаш Совет Эмелдениң дуулам-биле бо ажалды өңкөйдү, өртке удуу команданы техника-биле халдырган.

ССР-ниң составына Тываның киргелениң соонда өртке удуу немелде хемчелерин дөң, амгыларга боттадырган болгаш техниктиг херекселдер-биле хандырылганы күштөлдөргө, 1945 чылда Шангай-Артыга, 1955 чылда Туранга, а дараазында чылдарда Чогаалың, Сары-Семке, Бай-Хаакка болгаш өскө-даа улуг-улуг хоорай, суурларга өртке удуу командалары, дружиналары тургустунган.

Оңу беш чылдык бирги чылдык республиканың өртке удуу тускай кезектериниң аразыга халдырган социалисттиг чарыштың бирги черин Кызылдың өртке удуу кезек, ийгизини Сары-Семке, а үңкүзүң Бай-Хаактың кезекке тыкканнар. Оларның аразыга турар девиэксирге өртү бодуруткес дөң баш улуг хемчелерин алганымың болгаш өрт үңгө таварылады оңу шалымын уулашканың түнөлиде күрүңдүң болгаш чонунуң өт-хорөгизин камгалаттың.

«Оттук фронтуга» хей чылдарда мога-шылда чокка ажалдан келгеннериң бөгүн

демдегээри өөрүчүт. Оларга Чоң-Хемчин районун өртке удуу инспекцияның даргазы Б. Оол, Улуг-Хем районунун Д. Морозов, Кызыл хоорайны өртке удуу салбырының даргазы В. Гиро, Тураның тускай өрт кезектиң даргазы Д. Кудашов, Шангай-Арат хоорайны өртке удуу тускай кезектиң даргазы А. Харитонов, Ан-Доурак хоорайны өртке удуу кезектиң чолаачызы А. Бондарев, Кызылдың өртке удуу тускай кезектиң чолаачызы И. Напов, Чогаалың өртке удуу кезектиң чолаачызы А. Кабаров, Ан-Доуракта, ыңдык кезектиң начальнигиңиң оралканы Ч. Чапкоо болгаш оңаа өскөлөр хамаарып.

Республиканың чурттакчалың черлериңде, албан-орган-изацияларында өртке удуу дружиналары согуу үеде агит-пропагандисттик ажалды өңкөйдү турар. Оларга Кызылдың сайгарыга баарында өртке удуу дружина Улуг-Хемниң «УНКА» 25 чылдык соловоза, Тураның тараа худон алыр пунктунда болгаш өртке удуу оң-даа өскө дружиналары хамаарыштырып болур.

Оңу беш чылдык ийги чылдык республиканың өртке удуу командаларың кезектерин боттарыңың ажалды улам өңкөйдү, күрүңдүң болгаш өртү дөң камгаларыңга белең.

К. КАЛБАК, Тыва АССР-ниң ИХМ-ниң өртке удуу калдының улуг ижекери, каттан.

КИЖИЛЕРГЕ ИДЕГЕЛДИГ

ССР-ниң Министрлер Чөвүдөлиниң шийтириң бугаар анымыр бооларың бүрткөөр доозула. Анымыр бооларың эдилээр эртен чүгө аңчылар ийи-дегелдериниң кыжылыңгерге берген деп ССР-ниң ИХМ-ниң Ийитиниң көрүм-чүрүм камгаланың кол эргелениң начальниги Б. И. Еансов СЭТА-ның корреспондентинге дынаткан. Бо чылдан эгелеш, анымыр бооларың салып алганың, бөдүлүп, ажалдарың болгаш алагаларың чыгып алы чуртун бүтү чуртук тургускан. Бо чорук бодунуң көскү трикелдерин бөре берген.

1918 чылдың апрель 17-де

В. И. Ленин Улус Комиссарларының Чөвүдөлиниң өртке удуу демиселди организацияларың хемчелериниң дугайында декретке ат салган. Ол декретке үндөлдөңгү, чурттуң бүгү-ле булуңларыңга өртүг бодурутканың болгаш өрттен камгаланың тускай дайымчы отрядтарың, эки тура ийитилериниң тургускан болгаш улус ажал-агының өрттен когаралдары дораан-на дыка кызырылган. Совет эрге-чарыгарың баттайгы чылдарыңдан эгелеш өртке удуу отрядтарың, бөдүлүктөриң, оларның докталамы бөли болуучу, мергежилди белектеринге удуу кичиңейни салып келген. А өрттен камгаланың дайымчылары болгаш командирлери, эки турачылары-даа айылдык таварыларыңда боттарыңың өрт-дөңдүң, тымыңгыр чоруун көргүзүп турганнар.

Москваың болгаш Борсо-гобскиниң өртке удуу командалары күрүңдүң болгаш чоңуңга өт-хорөгизин өрттен камгаланы дөң Күш-ажалдык Кызыл Тук орденчери-биле паняаны оң херечил-дир. А 1924 чылда Краснояр хоорайны өртке удуу команданы база-ла ыңгыт дөңдөң ханзымың челип алган. Ол аныкш дика хей командирлер өрдөшөр болгаш медалдар-биле наптанган. Өрт айымалыга удуу демиселди улам күштөлдөргө, тускай нарын белектөр сорууда-биле 1924 чылда Ленинградта тускай техникуму ажалтан болгаш улуг-улуг хоорайларга кыска хуу-саалы курстары организ-таан. Бо бүтүң түнөлиңде белик мергежилди, тускай артемиң кадрлар хойу-биле

Агаар Республикага болгаш Кызылга чокку хунерде кокуп турар Агаарың температурам агаар болур. Хаттың кужу секундда 3-7 метр. Агаарың температурам республиканың муруну-барыны талакы районнарыңга 9-13, артыңарыңга ортумаа-биле 4-9 градус чыамыр.

Бөгүн Кызылга көжүп турар булуттардык, каан агаар болур. Агаарың температурам 9-11 градус, Хаттың дүргөң секундда 3-7 метр.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

КИНО

АПРЕЛЬ 17-ДЕ «НАВЫРАЛ»: «Көк күпкө» 9.30, 13.10, «Устүргөт төп халдыкчы» 11.20, 13.10, 15.00, 17.20, 21 шактарда. «ПОНОВЕР»: «Легенда мичаар эгелеш» 9.00, 10.30, 12.00, 13.30, 15.00, «Спартак» 16.30, 18.20, «Горизонт ыңдыл» 20.10 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Ажыг кат» 10.50, «Сагыш-сеткил» (2-сериялыг) 12.30, 15.00, 17.20, 20.00 шактарда. «ВОСТОК»: «Мичаа, Серёга болгаш мен» 9.30, 11.00, «Улугу романы» 13.00, 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

АПРЕЛЬ 18-ТЕ «НАВЫРАЛ»: «Лаура дөң миллион» 10.00, 11.40, 12.20, 15.00, 17.10, 18.50, 20.30 шактарда. «ПОНОВЕР»: «Октаргай төлдөр» 9.25, 16.20, Кивоклук: «Тоол чурттан чорган» 11.00, 15.00, «Устүргөт төп халдыкчы» 12.20, 18.20, 20.40 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Горизонт ыңдыл» (2-сериялыг) 15.00, 17.30, 20.00 шактарда. «ВОСТОК»: «Легенда мичаар эгелеш» 13.30, «Сагыш-сеткил» 15.00, 17.30, 20.00 шактарда.

СӨКП Бия-Хем райкомунуң кежигүү, «Хады» колхозун мураңкы малчыны Алесандр Тарбаганович ДАМДЫН-ОЛДУН үр аразы мөчөрүн СӨКП Бия-Хем району, райкуском, «Хады» колхозтуң баштар чери, партоку дынаттышкан, оң өт-бүзөндө, чок кижилерге ханы кыжымалың аяар гебейн тур.

К. КАЛБАК, Тыва АССР-ниң ИХМ-ниң өртке удуу калдының улуг ижекери, каттан.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: ИИДЕКС 667000

Кызыл, Шетников-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторунуң 2-24-63, редакторунуң оралкыларының 2-35-24, 2-31-75, пропаганда кылдызын 2-31-75, харымсалгадык секретарының 2-23-54, шәртейжи амыдары кылдызын 2-37-13, культура кылдызын 2-23-54, коды ажал-агы кылдызын 2-21-47, үлөитур кылдызын 2-22-01, чарга кылдызын 2-41-27, информация база совет тургузут кылдызын 2-20-60, корректорларың 2-27-41, бухгалтерларың 2-12-45, секретарыңың, 2-23-35, содуу келбейи барганда 2-32-75 телефонга долээр.

Тираж 16332. Чагыт № 155. СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП УНЕР